

HASZNOS MULATSÁGOK.

35. Pesten, Május 2kán 1838.

Csók és szerelem.

Szerelmesajku Phoebus

Csókolja gyorsan Eost.

A' csillagok' szerelmét

Csókokban érzi Vénus.

Hesper szerelme csókját

Kies mezőkre hinti.

A' májuségnek annyi

Lágy csókja hull feselgő

Virágra harmatokkal,

'S szerelmet áradoztat.

Csak én, vidám halandó

Legyek szerelmi csókok

Nélkül ezer leány közt.?!
Találdky.

Találkozás Doretzel.

Kaland-töredék.

Bévezetés.

I.

Sötét olajfák' illatos hűsében

Ül a' bús vándor, köny ragyog szemében,

'S sejtven szerelmét vissza - vissza néz!
Aurora.

Letevém lantomat, lemondék a' világról; „nem eszmélek“ mondtam „semmire többé: mert nekem ki halt az élet, mert nekem csak egyszer vólt tavaszom, melly többé vissza nem jövend.“ Magányosan akarék élni mint egykor szentkút' lakója. — De eszembe jutott újra a' tavasz; — a' multban nem reménylett — eszembe a' hűtelen 's az életről le nem mondhaték. —

„Századok óta csírájában vólt már az, hogy őtet imádjam; 's századok érlelték őtet arra, hogy tavaszom' virágait föltüntesse. Egy perczt semmivé nem teheti; — én reménylek.“

Első Felesztendő.

„De hisz neki nem is lehet tavaszt nem hozhatni vagy mennyet nem teremthetni; hűtlennek változék ugyan, azonban már csak rózsám' harmatja is, melyet szagával bé szív — vért ad szívérebe, bár egy csöppet; de a' melly változást okoz. Az angyal pedig rossz nem lehet! Ó, csak jóra változhatik: mert a' csalogány, sir-moh, fűszál, óriás tölgy és az egész természet azt lehellik belém: — hogy változnia kell.“ — „És én reménylek.“ —

Igy hányódám, midőn Lengyelhon felé indulva földi mennyet osztó imádoztam lakta tájakat hátrahagyván életemről resignatióm megsemmisítém. Így hányódám mondom, 's érzetem élv-adója; a' természet látlagos viszonyai tűntek előmbé. Élv-adója, „mert benne őtet láthatom, mert benne reményem fejlőd.“

Tehát ha tájképekkel nem szolgálhatok, azt azon mohó érzésemnek kell tulajdonítani, melly mindent maga elnyelve emészte meg. — Azomban a' viszonyokat, mint rokon testvérit nem bántá, mi szerint képessé tett az ezent közölhetésre. —

II.

Élet, — vagy halál sötétje. —

Koczka.

Véleményünk szerint az Agtelekre vivő uton; — hol a' csalis elő-jelentője a' két órán feljúl tartó erdőségnek, — két gyalogútas ment, vagy is ezeknek egyike fekütt — vérben fetrengve; másika pedig indúlt meg vissza-vissza tért: bizonyosan társát nem akarátehetlenségében a' veszély viszonyainak kitenni? — És Dovetzet a' tótság' Muszájját: mert sok lelket, melly még szeretett volna a' testtel egy egészet tenni muszajított az egymástoli elválásra. — Ki, midőn kivégeztetésén kérdeztetnék: hány léleknek lett légyen az elválásra muszajítója? „A' szolgabírák számlálják föla' könyvből“ mondá „'s mennyi hibázhat onnan? — tudni fogják“; — 's Dovetzet mondom a' vért-szomjuhozó nemembert átkozá! —

Öröm szánakozás táborozék képén, midőn minket megpillantott és vissza iheszteni vágyott, halálhoz közel vivő ösvényünkről; — egy negyed-óra lehet csak a' köz mellyben velők Dovetz érczetné baromhatalmát. —

A' fején sebzett eszme nélküli 's a' kétségeskedő két utazót kocsinkra vivők, minekutánna az utóbbi botját, melyet az úton állóvali találkozásunkon félre vetett, fölvette volna, — 's az észre alig vehetőleg kétfelé hasított botból, mit előrelátása parancsolt oda tennie: úti pénzecskéjét húzá-elő. —

Tudósítása szerint pedig véleményünk csalt; — 's az utat eltévesztők: — ez a' rabló kedves mulatóhelyére vezetendő. — Következtethető álláspont tehát, hogy a' tévedésből igaz útra térénk. — De ha szabad mondani rosra: mert jöllehet találkozni rablóval, kit a' sors tett azzá, 's kit szíve még a' jobb érzés útján vezérel, mindég ohajték; olyanokban sok szép charactervonást reménylven szemlélhetni. Ellenben, kiből a' természet csupán a' vérszomjuhozásban tünteti ügyességét — nem parányi életem feltése miatt, hanem képe látását elmellőzni akarva — találkozni vele nem akarék.

Azomban a' hosszan tartó erdőségnek vértől festett tigrisére éppen itt, ezen az úton bukkanánk.

Kik, ha nem csalódomi hatan voltak, 's mivel nem egyformán öltözve, — azt kelle gyanítanunk, hogy nem régen futhatják így — együtt pályájukat.

Kitűnő volt pedig közöttök, egy csaknem hat láb magasságú, nem annyira miveetlen, mint bátor tekintetű, mondhatni igen szép férfiú. Ki is úgy látszék, mint ha titoknoki hivatalt viselt volna, a' minket im lemészárlandó alig 14 éves kinézésű, alacsony, sovány, széles, legczifrább derék szíjban majd nem fuldokló — főnöknél!

Dovetz tótszónál mást nem beszélt, noha állatnak ez is sok; és hogy véres tettel inkább — mint hírnév szerzés végett szokta bizonyítani, — hatalmát; — rajtunk is valosítani akarta, — midőn szitkon kívül csak egy szót sem ejtve ölszerét — gyorsan fejemnek irányzaná. — Azomban széles baltája vitézsége ellenére is sujtatásán fölakadt; feljebb érintett szép hősöm veté magát közben. — De talán csak azért, hogy életünket nekik tessző kinzásukkal végezhezzük: mert szólt a' halálos csapást felfogó: — „Ezek urak bratu; ezeknek korán volna így egyszerre kimúlniok; had lássák előbb, mikép mulat engedelmeük nélkül is a' szolgál! —

'S Dovetznek tetszék a' terv.

Két társam, — kik bizonytalanságinkban még mindig kocsin ültek, — onnét lehurczoltattak.

Most mindnyájunkat kötözni akarának. De jelentvén tehetségünket, ennek történése nélkül is — a' követhetésre; szép hősöm' újjolagi közben vetése mellett; mintán ez Dovetz szaladásbeli ügyességét érintené a' szökés esetében minket elfoghatni megengedteték — őket, a' már kocsinkon ülőket szabadon követhetni. —

A' magas titoknak' közben közben vetése okát később tudám meg.

A' természet elfáradni látszaték sok — nagy véghez vitt munkája után: szunnyadni készüle; — a' nap hanyatlóban volt.

És látám a' lenyugvó napot, a' hatalmast, a' jóltevőt, de mégis gyöngülőt: mert sugár-szempilláit már már össze huzandó — pihenni készüle.

És látám, csak most látám szerelmem', az ennél is hatalmasb — tartósb szerelmemet; a' soha gyengülve pihenni nem vágyót.

Gondolám, életemben végsődszeri lemenesét e' hatalmasnak, e' jóltevőnek; azomban tudám, hogy szerelmem csontom romjai fölött is fölmaradánd — 's nem rettegék.

Higyétek el; van a' tiszta szerelemnek még olly ereje is, melly csak veszélyben tűnik föl; mint Róma Caesar' álmain.

És hogy van, azt csak én állithatom: mert ha a' közeli erőszakos halált veszélynek vesszük, — úgy én ezt érem, — 's nem rettegék. — „Azomban mióta catechizálok, a' kocsin ülő úton állók messze haladhattak“? kérdi olvasóm. — Jól elhaladtak! talán haladtunk? Akár hogy! Elég az azon; hogy már kis távolban, egy erdő szélben, vagy is inkább Cseplye között szépen fekvő házacska is szemügybe vehettük.

Alkottatásáról a' kis laknak piqueniqueünk benn tartatását sejtém. Sejtésem nem hazudtolt: a' házcsa mellett megállánk; és egy fürgebb mint kellene lenni tót-menyecske kaczerúl fogadott.

A' lak Dovetz mulató helye; a' csupa fürgeség — Amaliája volt. — Melly úton jövének pedig ide; a' feljebb érintettből világos. —

Szép volt látni szerelmében a' gyilkost: mert az szintoly durva volt, mint vérengző áhitata. — Mimi-cáját azomban a' rabló főnöknek csak magamnál tartom, közleni nem méltó. De elég az, ha Mariskája — Amaliája — ezzel megelégedve lenni látszaték. Ki is kaczer tót-dalt sipítva énekelt. 'S a' jövevény minket végig — hosszant tekintve, úgy tetszék, — reánk nem oly pillanatokat hányt, — mint az elhatározott megvetési szokott lenni; — 's e' jelenpillanatot óhajtók tovább utazhatás végett használni. De hogy szépet tehessünk Marisnak, alkalmunk reá — nem adódék: mulattatásával a' rabló - fő nem sok időt engede elhatározottságomnak.

'S reményem — szabadulhatásunkra, — végkép eloszlék.

Most pénzünket kérék elő; — szerencsénkre csak Kassáig elégelhetők:— Kassán Wechselt nyerendők. — Elrablott úti pénzünkből aztán vígságuk' tárgya nagyobb kiterjedése végett — bort, — égettort hozatának. —

Egyik közülök dudált — másik fuvolyázott. —

Nékem, ki a' hóldevilággal, csillagokkal szoktam barátkozni — képzelhetni nevetséges helyheztetésem'; midőn e' földi bolygókkal kelle együtt tánczolnom, 's lábam' forgatására inkább ügyelnem mint hajdan tanuló koromban Eperjesen a' quadrillra. — De mit voltam teendő, ha ütésektől, rossz bánásmódtól menekedni akarék, velek kellett előre hátra rakni a' löcsöket. —

Nem sokára majd — a' bortól felhevülve irántunki szeretetük, mit ők vallának, reánk nézve a' tánczolásnál sokkal terhesebb lón. A' főnök egy adagot a' másik után üritvén characteristicai dühébe jött: Az úton magunkhoz vett vérben fetrengő 's általa már egyszer megkinzott társunknak, — ki a' kemencze kerevetjén talán az élet - halál határai közt létezve hörgvén; „nehogy elébb meghalna, mint keze által:“ (Dovet mondása szerént) fejét ketté hasítá — véres ölszerével káromkodva 's egyet fordítva „minden üveg és minden lejárt táncz után egy halál“ — mondván; vártuk a' táncz' kezdetét, — végét — 's halálunkat. —

És az üvegek ürültek, a' táncz újra kezdődék riadva, házat roskajtható — ha szabad mondanom, egyben hangzó vígságukkal. Egybenhangzó: mert a' titok-

nok is ki e' koráig komolyan ült, baltáját vevé, — tánczba vegyüle, 's főnökje' kedvesével mulatva, valamit sugdosva egy kis korig lejtett. Mignem elereszté. Ez után láttuk a' tótmenyecskét kedvesével, — tehetségük szerint egymásnak téve a' szépet — a' kamrába vonulni. Vagy inkább a' rablót általa vonatni. —

'S im! „most föl legények“ — mond a' titoknak — „baltával tánczoljatok! mig Dovetz eljövend, az alatt küszöbre fektetem egymás mellé ezen uracsokat“ — reánk czélozva — „hogy osztán egyszerre vághassuk nyakukat. 'S —

Ezek éles baltát ragadának, tánczolva — káromkodva; 's mink az úgy nevezett pitvarba lökettetének.

A' koczka elvölt vetve; véleményem szerint halált veték. De hányféle alakban jó a' szerencse vagy szerencsétlenség? hányszor jó a' rossz jó képében vagy viszont, azt a' rablók közt vélt titoknak is bizonyítja. — Kilöktetésünk után, a' helyett hogy véres tervét véghez vinni ohajtana, — nagy elámulásunkra Gömörből velünk utazó barátomnak kezét csókolá meg. 'S barátom, bár előbb is sejtven ki létét, de főleg a' rabló titokban csak most ösméré meg völt inasukat. Elfelejtve minden veszélyt örömében — mert ha veszélyben vagyunk, tűnjék csak egy barát is a' veszélyt hozók közül, — azon pillanatban, a' többiről megfeledkezünk. Nem csuda, ha barátom, midőn az embert is mint hűt szereté, 's ily allyas állapotban látván, tüstént e' csoporthoz hogyan vetődése felül akart értekezni, nem pedig szabadulásáról. De a' kérdeztetett más álláspontban volt; ő neki csak most van már már nyomában a' veszély; vagy szeme előtt az irtózatosságot képe. — Tehát nem felelhetett; elhatározottsága szabadító angyalnak kené föl; — 's siessenek mondván 's minket az általa mindég készen tartott kocsinkra varázsolt, 's elhajtattott. —

A' meglepettetés, sorsunk' oly hirteleni változásán csak némákká varázsolhatott. De az alatt mégis haladánk, pedig sebesen: mert a' magával még most is tehetetlen kocsisunktól megmentőnk vevé által a' lovak kormányát, kigondolta az üzettetést, és tudta az Agtelekre vivő legközelebbi útát 's kormánya alatt valóit nem kimélheté.

Majd távolban puska lövéseket hallhatánk, de pusztán elhangzókat; a' veszélyen már túl valánk és az ifjú nap' előkövetjei fényénél, Agtelket szemünk láttárgyúl veheté. Min is örömünk nem csekély vólt: mert engedelemmel légyen mondva, a' bál után éhezvék — reggelizni ohajtánk. Azomban örömünk a' haladni vágyás ellenére is határ közé szorították. Ál-kocsisunk megállapodván, búcsút vön a' marasztalásra minden próbáink után is. „Isten velük jó uraim — szóit, tovább már nem vihetem; itt a' határ 's veszélyen túl vannak. Hah, bár most is és örökké követhetném jó uramat, de ezt már nem tehetem.“ 'S miért nem? Ne kérdezzék tőlem; sorsom nem engedi! — — mondom itt a' határ! Azomban ez életben nehezen fognak többé láthatni, de azért emlékezzenek meg rólam.“ Ily érzékenyen búcsúzva még egyszer jó urának kezeit akará megcsókolni; 's engem érvén előbb, — nyakába borulék az elválónak, — nem annyira éltem megmentetése, mint különös belső vonszódás miatt, magam nem tartóztathatám — 's megcsókolám. A' többi is utánnam — 's elválánk. A' vándor - órás — mert kit kocsinkra vevénk órás vólt — elővoná újjolag varás botját; 's a' pénzt közösnek valván örülénk a' jó reggelinek.

De még Agtelekre érnénk, az egészhez szükségesnek látom, velem utazó barátomnak egy elbeszélését közre bocsátani. Ezt nékem egykor gondokbani merengésünkör a' kandallónál vallotta - meg. —

Hogy hamar tárgyamhoz térjek, ismét ügyekszem ennek legrövidebb fonalát követni.

Barátom' elbeszélése:

III.

Mint méh' a' rózsán fűgtem én
Csókján — lélekzetén.

Vörösmarty.

Idát ölembe vettem 's őt átkarolva, — ajkam ajkára dőlve, mint a' mohó hiúz, midőn prédáját veszendőnek is gondolhatja — ha rajta érik, párosítókllekeinket: mert tüdejéből szívtam a' levegőt, 's mellem dobogott midőn ajakán, ajakán a' rózsán, elcsattant, — jelentvén hogy már minden átröpült, — mit csak adhaték.

„Ida“ — hangzék most a' mellék szobából 's attya' hangját ösmerém meg: mert a' hang igen durva vólt — 's palaczkok csörgének.

„Honn az öreg az atyám“! 's a' lány szökött, és a' halhatatlanság' előjelentőjét — a' szerelem lángotképéről most lemosni ohajtó pár-könny tolúla szemébe.

„Te gaz leány“ — fogadá az öreg, csak a' kanapét keresed, 's atyádnak fáradságos munkája után sem hozol mit is, hogy magát ital vagy jó étel által megfrisíthesse“

„Édes apám, hiszen mim van, adh.“

„Csitt! neked beszélned sem kellett vala tanulnod hogy akkor apádnak pillantásait is megértse“ vága Ida kezdő beszédébe az apa — „S im hozz bort! — folytatván — csak akkor örülök ha nem láthatlak.“ De ezt már félig beharapva mondá, 's mintha Ida után sejtő pillanatok is vetett vólna — köhögve pipájába a' szárat egyengeté. —

Én angyal Idám után a' mellék szobából kisuhának, 's az öreg' keménységét kérlelve biztatám; hogy szenvedés után csak jobb sorsot várhatunk, 's egy sokat mondó pillanatot kölcsönözék az égtől hozzája 's elválna — haza indulék. —

Lakom Z. tisztartóéktól pár puska lövésnyire van inkább lehet mondani parton mint partocskán: sokszor pedig szokásom szerint sebesen indulván föl, árnyékkal kínáló gesztenyefám alatt pihennem is kell.

(Folytatása következik.)

Rejtett szó.

5. betű. Vólt ostora Erdélynek.

1 2 3 5. Nagy tisztsége Töröknek.

3 2 1 5 4. Szünnap Izraelnépnek.

4 5 3. Pusztá Heves megyének.

2 1 5. Vólt királya hazáknak.

3 2 4 5. Kis helysége Borsodnak.

1 2 4 4 5. Ha kettőztetsz négyes számot,

Jelent jó, nemes családot.

Tahi Emánuel.

Jegyzet: A' 34dik számbeli *Rejtett szó:*

Torony.

HASZNOS MULATSÁGOK.

36. Pesten, Május 5kén 1838.

Találkozás Dovetzel.

(Folytatása 's vége.)

Ha fölzajdúl a' tenger' hulláma, nem határozza meg sebességét, 's sokszor sziklába ütődve erőtlenedvén kissé pihenni visszaesik. Hon tértemben az érzés bennem is keringett; 's annyiival inkább nem csuda, hogy gesztenyém alatt most megállapodám. Szemem a' tisztartó lak felé szegzém; — tán gondolni is lehet? Illy néző elmerültségemből azomban, egy földalól jövő hanghoz hasonlító mormogás riaszta föl. Ennek okát vágyva tudni, a' hang után megfordulék. — 'S im vastag gesztenyém' túlsó oldalánál; — egy kártya hányásban elmerülni látszó, vén cigány asszonyt láték.

Minekelőtte pedig őt elokozhatni szent helyemről fölriasztanám, ezt mormogá:

Béka máját eltemettem;

Ha, ha; tudom mit kerestem.

„No ha tudsz mindent, jó anyó, tehát tudod e' helynek szentségét is“; szóllék most hozzá „és merészlél kurúslásoddal ide bétörni“? —

Erre a' vén asszony kártyáját összveszedé, 's a' helyett hogy elment volna, orcátlan nevetéssel hozzám irányzá szavait, 's jövendölgetni akart. —

Néhány pénzt veték néki — 's elparancsolám! Anyóka, gondolám magamban, nincs szükségem jövendölésedre; egy Idánál többet nem jövendölhetsz nekem; 's ezen egy már jelenleg az enyim. A' katonatisztól, pedig ki házukhoz jár, anyival inkább sem félthetem, mivel az nem annyira szép, mint idős. 'S e' szerént hízgelgek bár magamnak — de jövendölés nélkül e' részben is ellehetek. A' vén cigány asszony azomban előbbi kívánságomnak sem engedve, 's szemeit hunyorgatva — még mindig egy helyben állott. Mig nem harmadszor is, az eltökélés' pillanatát vetve rája, kedves helyem' tisztul-

Első Félasztendő.

tatását haragva parancsolnám; tudva szemtelensége di-
ját is már kezében — végre elindula.

Mentében még egyszer rám vigyorga, 's vissza
dörmögé:

Hm. hm. hm.!

Nagy helyen lesz, nagy multság,

Nagy fog ottan végbe menni!

Itt lehetlen volt magam' a' nevetéstől megtartóz-
tatni: mert kurúsló bár nem vagyok, a' vén anyó-
ka' mély gondolatából fejtegetett szók értelmét mégis
tudhatám. Tudám, hogy F. gazdag uraságnál két hét
múlva multság lesz, hová a' környéket meghivandó,
's hová — anyám engem is a' menésre készíteni fog;
annál is inkább, mivel Konstancz kisasszonyt kívánná
jegyesemül. De azért én bizonyos szín alatt — török —
szakad nem megyek.

„Ida ott lesz—a' gögös Konstancz házi kisasszony,
tánczosné hiánya miatt is megfogja hívni — gondolám
magamban — 's így szerelmem, mit én csupán Idának
vallék meg, föl is födeztethetnék.“ — Tehát a' czi-
gánynő, „nagy fog ottan végbe menni“ — szavazatját
nem tudám csak megfejtetni. A' min is fejem, mint
reám nézve csekély értékűn, nem soká törém. — Le-
hetnek bár csábitói szép Idámnak a' fényes társaságban
's ha hűtlenné lett, nem volt reám érdemes, és ha nem,
— minden esetre nyerek. — Ismét így vélekedém 's
gesztenyém árnya alúl honfelé indulva — eltökélém
újra, hogy a' multságba nem megyek!

Másnap anyám távoli jószágára küldött, hogy ott
a' gazdasági rendelkezéseket megtévén, ha lehet magam
is forgolódjak az élet takarítók — munkások körül.
Mert anyám azt szokta mondani, hogy „csupán a' ma-
ga szemének hihet az ember mai világban, még a' pa-
raszt is cselszövényt táplál elméjében.“

Én elértém akaratját, 's mire jószágán mindent
elvégezék, — már a' multsági nap is békövetkezők
— mellyen Idát akarám próbára tenni. Nehéz volt pe-
dig az ő láthatása nélkül egész két hetet eltöltenem,
de főleg a' szerdán tartandó multságon jelen nem len-
ni — szilárd föltételem csak csötörtökön eresztethete.

Vólna szívem — a' fő és fejem szívvé válnék, hogy
mind a' kettő jobban meghonosodván egyik a' má-

sika ihletével azon vágyörömet, hogy Idát láthatom 's ő engem boldoggá teszen — tudatni még sem lennének képesek. — Elég az azon, hogy én ily kimondhatlan érzésemből csak akkor jövék magamhoz, midőn haza érvén szerette anyám ledúlt főkötője 's haja szét kúszmálása miatt — szelességemért pirogatott. — Ő tükör elejébe ment a' szétdúltakat helyre igazítandó; én pedig kiosonék, a' nélkül hogy már-már kezdő tudni vágyási kérdéseit csak érthettem volna is.

Hová futék ah! — tán jobb volna megsügni?

Azomban elbeszélő barátom itt elakadt, 's soká nem szólhatott

Én jó ideig reá bámulék—'s ő, de töredezve ismét szólt: „Igen-igen“ — mondván „csak a' tüzet néztem — kandallómba mutatva, — mint sietteti szakadozva lobbanásait; 's vélém, hogy már végeztem történetecském! — 's tehát mint följebb — és én Ida udvarokba termék. Házukhoz közeledésem után — a' szobából élénk zsibajt hallék, 's egy udvaron lézengő cseléd-től ennek okát kérdezvén, — „jaj uram, — szólt susogva — bizony nagy baj van itt tisztartó uram fején; tegnap F. uraságnak egy láda pénze veszett-el, 's azt most rajta keresik.“

'S még tovább sipegett volna, de ezt mesének tartám 's nem halgatám.

Azomban nem csalattatám. A' tegnapi multság' alkalmával F. uraságnak mindég kéznél tartott jócska pénz öszvesége valóban elveszett. Midőn pedig a' tisztartó és a' hozzá járó katonatisztnek elpazérlott vagyonuk után is, elfajúltságukat tudá, 's ezen feljül még a' szoba leány őket azon szobából, hol a' pénz vólt ki - 's be czirkálgatni látta volna is: — gyanújok reájok esék.

A' rögtöni kereset után nálók meg is lelték. 'S e' szerént nekem ezen csak sajnálkoznom lehetett. De hogy legalább Idámat a' jót, a' tisztát, az égit vigasztaljam — szobájába sieték; hol őtet nem lelém. Gondolám, hogy szemérme bujtatá el valahova. És a' kertet kutattam ki; 's őtet ott sem lelém, és mindenütt kerestem és minden üres vólt, — üres — véle az egész természet! Ő eltünék, 's egy évi keresés is csak elmaradását jelentheté. — De nem, nem tűnék el, hazudság beszédem! hah! birom én egész valójában, 's érzem a' daga-

dó mellett szíven pihegni! itt van egész valójában!

— 'S
 Én ámulva látni megfordulék, — 's ő szívére mutatott.

IV.

Ő az!

Még öt óra nem volt a' mint Agtelekre érénk.

A' falut leírni szükségtelen, mert csak szánakodásom sérvét szakasztanám újjolag föl, ha ismét előmbé akarnám képezni a' pusztaságot, melly ott, — bár a' csepegő kő barlang végett sok megforduló utasokra vár.

Rosszul kisült árpa-kenyérből álló reggelinket — mert egyebe nem volt az ottani bornok-nőnek — legalább mondása szerint nem — mogorva képpel fogyasztók.

Ezen képünkről szólló hiányt képező mogorvaság az egész szobában — jobban füstveremben — csendet szült. A' füstveremben létező borozók, egymásra tekintve csendesen üritgeték átlátszó adagjukat. Később — koronként az üveggel jobban megbarátkozván — szóllamlást is hallhatánk. Beszédjük tárgya az előttök mesés — Dovetz volt. —

„De azért őtet — szolt egy alacsony barna legény — hogy lónál is sebesebben tud futni, már régen megfogták volna, ha a' körül fekvő faluk nem rejtenék sokszor el — 's segitenék rablásában.“

„Rózsa Elek is eljárdogál innen — Agtelekről hozza — szolt egy másik — pedig terigettét! szép feleség tartóztatja ám, sőt ennek miattai sirása sem tudja vissza tartóztatni: — ott sok keresetje lehet.“ — De ezt félig susogva mondta 's oly hangejtéssel, mintha inkább elárulásától félne, mint, hogy falujok gyaláztatását akarná tudatni. —

Illy környülállásos hangból ítélve, szintén ennek is Dovetzeli czimboráskodására gondolék. És már meg akarám szóllítani vagy is vele szóba ereszkedni akarék hogy ez eránt belőle valamit kicsaljak: mert hogy ki lehet belőle szép szóval-mindent csálni, ostobasága, mit észre vévék — elárulá. Ezt mondom már már szóllítani akarám, a' mint zörrenés voná figyelmem magára — 's az ajtó belökettetek. A' bétárt ajtón egy közép korú erőtellyes meayecske rohan be, — képen zavartság, —

szánakodás csatáz. — Most egyenesen a' bornok nőhez terem, — bort kér; mígnem egy orvosságos üveget húz elő — 's, Rosnyóra megy úgy-e édes komám asszony? — mondá sürgető hangon — az Istenért hozzon csak ebbe balzamat! az ijedés ellen mondják az igen jó.“

„Nagy történt házuknál — folytatván — de nem tudom kivallani, szégyellem; — — hiszen majd megtudják úgy is később, — csak balzamat — balzamat!“ — 's oly módon mint jött, elrohan.

Azon sürgetősség 's képén a' sokat mondó vonások veszélyt árulának el.

Néki tehát segédre vólt szüksége, 's az ilyenekbeni tudni vágyás is — engem minden gondolkozás nélkül utánna crednem parancsolt, — 's utánna futamodám. — Irányunk egy lak felé vitt — hol megállék. A' szobából zokogás hullámin töredezett sohajok üték meg fülem; — 's be lépven, látám, hogy egy asszony, már már kimerítve, de még egyszer felfeszítve erejét ügyekszek valamit egy oldalt fekvő szalma ágyra emelni. De ereje elhanyatlék 's éppen midőn a' szobába léptem rogyott terhével össze félholtan.

Az ájultságba szenderült nőt ágyra tetém; szétomlott haját, melly majdan az egész sudár termet takarójának látszék lenni — képeről széthajtam, lezárva is látszható nagy szeme pilláin egy fagyott könny vólt — azt letörlém, 's a' félholtak halvány képe zajgó habjaiba elmerülék; mert ah, a' vész ott iszonyú vólt!

Szerfelett egyszerű ruháját a' kecses parasztnőnek, bár felülegesen szoros nem vólt, megoldám: hogy a' lélek annál nagyobb helyet találván lakába visszajöheszen. Mert lelke gondolám igen dús lehet — 's illy szoros lakban nem lakhatik.

De nagy vólt meglepő fájdalma; és így guta ütéstől tartánk, mert soká szunnyadt.

És kiveti szememre ha azt mondom, hogy fájdalom méltán lehetett az ég alatt a' legnagyobb? Mert a' teher mit ágyra tehetni hijába ügyekszek — férje vólt, férje ki magát öngyilkolással fertőzteté. A' halált hózó kötelről már-már feketedve metszeték le gyöngeneje által, — ő fölakasztá magát.

Ezt miért tevő, az öszveszaladt népszájából értesítettém — ha igaz? — hogy t. i. „miolta szelid annyát

kicsapongásai — 's rossz bánásmódjával sirjába fekteté 's ezen feljül még — ezt talán csak regének vegyük — egy asszonyt bonczolna föl, ki szive alatt egy életet hord vala, de őtet nyelve által busszúlójának kené föl, — az őlta jobb ember lett ugyan — mondák; — mindenem segite sokszor erején feljül is. De lelki csendje eltűnék, mindig ördögöt lát, szüntelen magával küzd — éjelente — naponta. Mignem tegnap szomorúan haza jött; 's a' vármegye hadnagyai körme közül szabadulván ki, — magát fölakasztá. — Ennyit a' népszájából.

De bár mi véteksúly nyomta öngyilkolásra, annak nagynak, megrázkodtatónak kellett lennie; mit azomban ő maga, a' legnagyobb könyörgés — 's biztatásokra sem vallott ki soha világosan.

Azomban e' zavarban a' halottat az öngyilkost — segedelemmel környékezni mind e' korig elfeledték — még mindig, hol nője véle öszverogyott, feküdni láttuk. —

Az előítéletes köznép félvén testével érintésbe jönni; — inkább ennek neje körül forgolódék, ki már újra sohajthatott is — mignem később fekvéséből örömmükre fölvészorgott. Félvén mondom, 's így magamnak kell vala — a' nehéz testtel küzdenem; ha soká kül-maradásom után barátim 's a' vándor-órás föl nem keresnek 's nem segítenek! 's őt így együtt az ágyra tévének.

A' befüggönyözött ablak szellőztetés végett most megnyittatik, 's a' nap arany sugaránál egy magas — képen szilárd elszántság tükrözte — kiterített halott tűnik világosabban szemünkbe — „'s ő az!“ fölkiálték; 's olvasóm emlékezete után is, az öngyilkosban, megmentőnkre ösmerék. Alig hogy illy akartalan föltkiáltva a' szép hőst életre hozni iparkodám; egy nyögés, — 's sikoltás hallatszék — 's Ida hangzék a' szobában; — 's a' már érintett barátom egykori inasuk' — az öngyilkos neje elébe rohant.

V.

Átkozott czigány nő!

A' szobában csend volt; csak a' jelenlévők' szemei fútkároztak egymásban ütközve — mig lelkeik várak a' kimenetelt. —

Barátom magát erőltetni látszék a' szólhatásra. De meglepetésén szólni nem tudván — ölelésében akarta kifejtteni Idája megtalálásán való örömét. Örömét; mert kit majd két évig gyászola, azt — és illy váratlanúl lelte meg. — Azomban ölelni vágyó karja gúnykaczajjal visszalöketteté.

„Ha — ha — mond a' nő, szemeit kétesen reá meresztve, ki a' hirteleni meglepettetésen megőrült, — legalább örültnek látszaték — — a' hiúz is szereti a' vért, 's ettől megtelve rikácsol örömeiben.

„Mondjad csak gyermekem! hisz már te szólni tudsz! — másfél éves gyermekét előre rántva folytatván beszédjét — mondjad! mondjad! hányszor számolád meg szívem verését? alatta fekvél; legjobban tudhated! — hányszor no! — szólj!, mely csak érette — apádért vert!

„Nézd csak gyöngy gyermek — most barátomra mutata — apád ám az neked, apád! ki házuknál lévő barátjának megvallá, hogy csupán pillanatnyi gyönyört vágy csak élni tisztartóéknál; nem pedig a' nékem valotta tiszta szerelmet! És, ki a' legnagyobb inséget nevetve látta reám szálni, a' nélkül hogy csak meg is látogatna?!

„Ha — ha — ha — kaczaga most kétesen — tudok tudok én mindent, mindent kivallott a' jó cigánynő, mit házatoknálí czirkálásakor hallott-látott!

„És im szólt még kissé csendesülten — most sérveim újra feltépni óhajtvá — véremen akar hízni, 's holt férjem árnya alatt jólléttől pihegve — szenderegni!“ Ezt már oly csendesén mondá, hogy szavát alig értetők — mignem a' fölhevüléstől újra elgyengülve — újra földre rogyott.

És barátom szava csak most jött meg.

„Hah! — sejtésem! — mond elkeseredve — átkozott cigánynő! a' szenny — hazudozásaiával, 's mivel magamnak jövendölgetni nem hagyék, kurusló hatalma végett — tudta hát mennyemet szétdőlni?! hah átkozott cigánynő!“ —

„Ne átkozd őt — ha szabad még így szóllanom — ne átkozd! magához térve Ida — ujjolag csendesén folytatván beszédjét — ne átkozd őt' mondom; szava betelYESÉDÉK. Mert midőn mindent elrablál Idától a' mi az ég

alatt legszentebbje volt — ott hagyád késervének — enyhét könnyűjében fulasztani.“ Egy hét — két hét eltűnnek 's te nem jövel.

„Nem jövel még akkor sem, midőn gyalázat fenyegeté házunkat apám' elvetemedése miatt — Idát az örvényből kiragadni.“

„Csuda-e hát? ha a' leány — nem lány többé, a' világnak szégyenül kitéve — bujdosni ment-el — merre lába vezérlé.“ —

„Csuda-e hát, ha egy hivebbnek adta kezét — de nem szerelmét; — ezt akarva sem teheté—; egy hivebbnek, kitől — bár terhés,— életét nyeré; mert Dovetznek gyilka alúl ő menté meg — 's tudta hogy nem szeretheteni — csak tisztelem. Ő mégis imádozt és érdemesnek tartakezére. Csuda-e hát; ha egy hübbnek adta kezét?“ —

Itt ujjolagi őrzöngés lepte meg az elbeszélő Idát — mert beszédje szerfelett zajló ésszakadozott volt — folytatván.

„Mit vallék? — mond, mindent tudnak? nem — nem; mit szóllék? tán csak egyedül hallotta? 's mit hallott, ezt én ő néki úgy is megakarám sügni. — De már most, ha mindent tudsz — fölemelkedve mondá: — ne nézz reám, mintha még valamit akarnál keblemből kicsikarni! — eredj; nincs többé semmi mondani valóm!“ —

Igy végzé szavát Ida — 's zokogva holt férjére dült. — Belőle többé szót nem veheténk!

A' balzám Rosnyóról eljött 's az asszonynak mondtam, hogy tegye el; majd jó lesz külső sérvre!

És így eltelve fájdalommal kócsira ülénk; barátom azomban Idát kérlelni Agtelken maradt — 's mi tovább hajatánk. —

Gedey Károly.

Rejtett szó.

Hét betű. Így nevezik társát a' rút gonoszoknak.

Első négyemből készülnek hasznos edények.

Hármam nyája között büszkélkedő törpe kis-állat;

Bőségben létez szép honnuk' dús kebelében.

Németh Endre Kalocsárul.

Jegyzet: A' 35dik számbeli *Rejtett szó:* Basta.